

Praktijkonderzoek in de politie

Een plaatsbepaling

Cees Sprenger, Pieter Tops en Nicolien Kop

Inleiding

De politiepraktijk is continu in beweging. Zij heeft behoefte aan goed en dynamisch vakmanschap van politiemensen, die in de praktijk steeds opnieuw kennis kunnen blijven ontwikkelen. Hierin speelt praktijkonderzoek een sleutelrol. Dat is een vorm van kennisontwikkeling waarvoor de aanleiding ligt in kansen of problemen in de beroepspraktijk, in ons geval in die van de politie en de bredere veiligheidssector. Die kennis wordt ontwikkeld in nauwe samenwerking met professionals in die beroepspraktijk. De kwaliteit van deze vorm van kennisontwikkeling wordt afgemeten aan haar bruikbaarheid en aan haar betrouwbaarheid en validiteit.

Onderzoek aan de politieacademie neemt vaak, hoewel niet exclusief, de vorm aan van praktijkonderzoek. Dat levert niet alleen betere politiepraktijken op, zo is de bedoeling, maar in een aantal gevallen ook betere kennis.

Praktijkonderzoek

In Nederland is de term praktijkonderzoek de dominante aanduiding geworden voor alle vormen van onderzoek die als doel hebben om op systematische wijze en in interactie met de omgeving de professionele werkpraktijken te verbeteren (de Jong e.a., 2013; Vroomans, 2009; Van der Donk & Van Lanen, 2011, 2012). Een belangrijk aspect van praktijkonderzoek is de participatie van mensen uit het werkveld. Alleen bij actieve betrokkenheid van praktijkmensen zullen de uitkomsten van praktijkonderzoek een duurzaam effect hebben op de verbetering van die praktijk. Het zijn immers de professionals en vakmensen die op basis van opleiding en ervaring het werk doen en zelf een beoordeling maken van de mate waarin nieuwe kennis toepasbaar en bruikbaar is in de praktijk.

Praktijkonderzoekers kunnen naast de rol van onderzoeker ook de rol van adviseur of faciliteerder (coach) vervullen. Het samenwerken met mensen in de praktijk vraagt van onderzoekers dat zij gesprekken kunnen aangaan, kennis kunnen delen, invloed kunnen uitoefenen, zich kunnen inleven in de positie van professionals en indien nodig ook dialogen en leerprocessen kunnen begeleiden. Praktijkonderzoekers zitten in de positie dat zij tegelijkertijd waarnemer en deelnemer zijn; zij maken actief gebruik van deze dubbele positie (Zouridis, 2013). Herkenbare aanwezigheid van onderzoekers is dus niet alleen onvermijdelijk, maar vaak juist gewenst. Dat stelt hoge eisen aan de integriteit van onderzoekers en hun vermogen om zich in professionals te verplaatsen en zich (door hen en vakgenoten) kritisch te laten beoordelen.

Praktijkonderzoek: participatieniveaus

Uit de literatuur komt praktijkonderzoek als een breder en minder beladen begrip naar voren dan actieonderzoek. Dat is de reden waarom in dit boek wordt gekozen voor het begrip praktijkonderzoek (en voor ons heeft dat dezelfde betekenis als praktijkgericht of praktijk georiënteerd onderzoek). Zoals eerder aangehaald is het doel van praktijkonderzoek om de werkpraktijk te verbeteren in directe samenwerking met praktijkmensen. De mate waarin de vakmensen en professionals uit de praktijk actief betrokken zijn bij praktijkonderzoek kan echter sterk verschillen. Hier zit nu juist het specifieke van praktijkonderzoek: de bijdrage van praktijkmensen is niet vrijblijvend of passief, maar vraagt om een actieve betrokkenheid bij het onderzoek. Leren vraagt immers een actieve, zelfgekozen inzet van de lerende. Die actieve rol is op drie niveaus te lokaliseren: op het niveau van de agendavorming of programmering, op dat van de uitvoering van het onderzoek en tot slot op het niveau van de doorwerking of implementatie.

Het eerste niveau van participatie van praktijkmensen in praktijkonderzoek is het meedenken over en invloed hebben op de agendering van onderzoek. De vragen die men in de praktijk tegenkomt en door mensen in de praktijk gesteld worden vormen het uitgangspunt van het verbeteren van de werkpraktijk. Een leerproces begint met een nieuwsgierige, vraaggerichte en onderzoekende houding. Praktijkonderzoekers versterken deze onderzoekende houding wanneer ze regelmatig in de praktijk komen en in gesprek zijn over de vragen die daar leven. Vanzelfsprekend zullen vragen uit de praktijk niet een op een de agenda bepalen voor praktijkonderzoek, tenzij het onderzoek helemaal door praktijkmensen zelf uitgevoerd wordt. Leidinggevend en bestuurders hebben ook invloed op de praktijk middels aansturing en beleid, waardoor zij mede zullen bepalen welke vragen voor praktijkonderzoek er het meeste toe doen of de wijze waarop de onderzoeksvraag geformuleerd wordt. Datzelfde geldt voor klanten, afnemers, partners en financiers. En ook onderzoekers zelf hebben daar een verantwoordelijkheid in: wat zijn veelbelovende ontwikkelingen? Hoe past dat in een bredere 'body of knowledge'? Wat is onderzoekbaar tegen redelijke inspanningen?

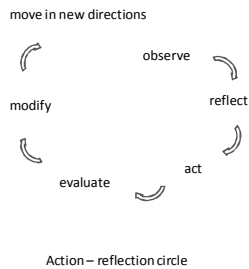
Een tweede niveau van participatie is het actief mee vormgeven van praktijkonderzoek. Dat kan door zelf actief mee te werken aan een onderzoek. Er zijn vele verschillende vormen mogelijk om hier invulling aan te geven. Dat kan door deel te nemen aan gesprekken die plaatsvinden met collega's over het onderzoeksthema, bijvoorbeeld in focus- of dialooggroepen. Een actieve betrokkenheid kan ook bestaan uit het zelf verzamelen van data tijdens het eigen werk, door werksituaties te beschrijven, een logboek bij te houden of in gesprek te gaan met collega's tijdens het werk. In sommige werkomgevingen is het ook mogelijk om tijdelijk de rol van onderzoeker te vervullen, gedurende één of enkele dagen in de week of een afgebakende periode. Dat komt bijvoorbeeld voor in het onderwijs waar docenten naast hun onderwijstaak lid zijn van een kenniskring van een lectoraat en in een of meerdere onderzoeken participeren.

Het derde niveau van participatie bestaat uit betrokkenheid bij de toepassing of het gebruik van nieuwe kennis. Maakt die doorwerking integraal deel uit van het proces van kennisproductie, of wordt die aan de praktijk zelf overgelaten? Praktijkonderzoek eindigt niet bij het publiceren van een boek of artikel, vaak begint het dan pas. In ieder geval is de schriftelijke weergave van de onderzoeksactiviteiten en –resultaten in praktijkonderzoek weliswaar vaak een noodzakelijke stap in het onderzoeksproces, maar doorgaans ook een beperkte. Doorwerking zit niet in documenten, maar in het actief opbouwen en delen van kennis. Onderzoek en doorwerking kunnen vaak samen vallen. Binnen de politieorganisatie kan dat bijvoorbeeld een wijkagent zijn die een specifieke aanpak voor het omgaan met fietsendiefstallen heeft uitgedacht en gedurende een periode uitprobeert, bijhoudt wat de effecten daarvan zijn en hierover verslag doet aan collega's en leidinggevende. Deze experimenten kunnen ook heel goed gekoppeld zijn aan een breder onderzoek, waarin op basis van inventarisatie en analyse van ervaringen in de praktijk een verbeterde manier van werken is ontwikkeld. In deze vormen van praktijkonderzoek zijn de professionals zelf actief bezig met het veranderen van hun werkpraktijk op een doelbewuste en gecontroleerde manier. Zij worden daarbij vaak actief begeleid en gefaciliteerd door praktijkonderzoekers.

Op alle drie niveaus wordt het onderzoek als het ware geopend voor praktijkmensen; tegelijkertijd stelt dat ook eisen aan de actieradius en professionaliteit van onderzoekers. Zij moeten niet alleen kunnen discussiëren en onderhandelen over een onderzoeksagenda, maar ook aan praktijkmensen een plaats in het onderzoek kunnen geven en gevoelig zijn voor het krachtenveld waarin doorwerking tot stand komt.

Action-Reflection Circle

Een breed levende opvatting over onderzoek is dat onderzoek moet leiden tot een set van veronderstellingen en uitspraken die algemeen geldend zijn en bij voorkeur geproduceerd zijn door officiële kennisproducenten zoals universiteiten, onderzoeksinstituten of denktanks. Deze kennisproducenten kunnen op elkaar voortbouwen en op die manier werken aan een bredere theorie die een verklaring geeft van de werkelijkheid. De theorievorming is in deze opvatting over onderzoek het hoofddoel. Het doel van praktijkonderzoek is verbetering van de praktijk door nauwkeurig waar te nemen (observeren), met enige afstand naar de praktijk te kijken (reflecteren) en uitspraken te doen (theorie) die principes aanreiken welke in meerdere praktijken toepasbaar kunnen zijn. De theorieopbouw is daarmee een belangrijk onderdeel van praktijkonderzoek, echter niet het voornaamste en enige doel. Het onderzoek maakt in feite onderdeel uit van een *action-reflection circle* (Pedler, 1991), een leercyclus waar observeren, reflecteren, handelen, evalueren, veranderen en experimenteert toe behoren. De *action-reflection circle* ziet er als volgt uit:

Mensen in de praktijk staan stil bij het werk dat zij doen door te observeren wat er gebeurt. Onderzoekers ondersteunen hierbij door een interpretatiekader en methoden aan te reiken en door zelf te observeren. In de reflectiefase interpreteert men de observaties en formuleert wensen voor verbetering, die de betrokkenen daarna met kleine of grotere stappen uitproberen. Door te evalueren wordt duidelijk of de experimenten hebben geleid tot betere resultaten, waardoor veranderingen verder verspreid kunnen worden. Zo kan er stap voor stap verbetering en verandering in de praktijk ontstaan door professioneel handelen en onderzoek hand in hand te laten gaan. Ook hier: een ideaaltypische werkelijkheid, maar wel een die een perspectief schetst waarbinnen gehandeld kan worden.

Het krachtenveld rond de politie

Deze *action-reflection* cirkel is slechts een beperkte weergave van de wijze waarop veranderen verbeterprocessen in de werkelijkheid plaatsvinden. Als we kijken naar de politie als werkveld is te zien dat er vele partijen invloed uitoefenen en het een te simpele weergave van de dagelijkse praktijk is dat onderzoekers en praktijkmensen samen de leercirkel doorlopen. Ook al is er een duidelijke wens dat vakmensen en professionals meer ruimte krijgen om zelf het werk in te vullen, in een adem met dit streven formuleren korpsleiding en minister ook de ogenschijnlijk tegenstrijdige beleidsambitie om politiewerk meer te standaardiseren.

Politiewerk ligt onder een vergrootglas van media en politiek, waardoor het voor kan komen dat uitvoerend handelen tot op het niveau van de minister worden bepaald. Recent is bijvoorbeeld uit onderzoek gebleken dat het vertrouwen in de politie aanzienlijk toeneemt als aangevers of melders een terugkoppeling krijgen van de politie over (de voortgang in) hun aangifte. Dit heeft er toe geleid dat de Minister aan de politie de opdracht heeft gegeven om aan alle aangevers van woninginbraken binnen veertien dagen een terugmelding te geven.

Het politiewerk is bovendien sterk verweven met het werk van partners, zoals het openbaar ministerie en gemeenten. Deze partners hebben hun eigen beleid en richtlijnen, die een sterke en niet zelden bepalende invloed hebben op het handelen van politiemensen. Ook binnen de politieorganisatie zijn vele verschillende afdelingen, specialistische diensten en meerdere hiërarchische niveaus, waardoor er meerdere belangen en visies zijn op wat goed politiewerk

is. Het is voor praktijkmensen en onderzoekers bijna onmogelijk om steeds met al deze belangen en visies rekening te houden in het doen van hun praktijkonderzoek. Onderzoeksuitkomsten zijn dan ook niet zelden slechts één van de vele krachten die invloed uitoefenen op hoe het werk in de praktijk gedaan wordt.

Dit geeft wel aan hoe belangrijk het is dat onderzoekers in staat zijn om het krachtenveld waarbinnen hun praktijkonderzoek plaatsvindt goed in te schatten. Het betekent ook dat in de aanloop naar, tijdens en na afloop van het onderzoek aandacht moet zijn voor verschillende belanghebbenden en betrokkenen, zodat er een dialoog gevoerd kan worden over de doelen en vraagstellingen van het onderzoek. Daar horen zeker ook de leidinggevendenden bij, omdat die niet zelden de resultaten van praktijkonderzoek zoals hier beschreven kunnen ervaren als een last, die hun vaak toch al complexe positie eerder nog weer ingewikkelder en zwaarder maakt dan hij al was.

Doorwerking van kennis uit praktijkonderzoek

Van wetenschap wordt vaak verwacht dat zij leidt tot algemeen geldende kennis. Ook in de politiekomen we dat veel tegen. Dan gaat het er om op basis van onderzoek te komen tot een theorie, een set van uitspraken, die overal en altijd van toepassing zijn. Het verklaren van het verschijnsel dat op aarde alle voorwerpen in principe naar beneden vallen is een voorbeeld van zo'n theorie, die is vastgelegd in de gravitatiewet van Newton. De traditie van het natuurwetenschappelijk onderzoek heeft altijd een sterke invloed gehad op het sociaal wetenschappelijk onderzoek. Dat is merkbaar aan de verwachting en soms ook wel expliciete eis aan sociaal wetenschappelijk onderzoek om tot algemeen geldende, of op zijn minst breed generaliseerbare uitspraken te komen. Op zichzelf is dat een begrijpelijke wens of eis. Onderzoek vindt immers altijd plaats in een beperkt aantal praktijksituaties met maar een klein gedeelte van de totale populatie mensen. Wat stelt onderzoek nog voor als de gevonden uitkomsten niet breder toepasbaar zijn, bij voorkeur op de hele verzameling van praktijken of praktijkmensen?

Veel onderzoek streeft ernaar generaliseerbare uitspraken te doen over de werkelijkheid, bijvoorbeeld door te meten welk effect terugmelding door de politie (over bijvoorbeeld de afwikkeling van hun woninginbraak) heeft op het vertrouwen van burgers. Als dit soort van onderzoek voldoet aan de methodologische- en statistische vereisten voor (kwantitatief) wetenschappelijk onderzoek is het mogelijk de conclusies die zijn getrokken na een steekproef te generaliseren naar de gehele populatie. Dit kan leiden tot maatregelen als bijvoorbeeld de toezegging van de minister van V&J om iedere aangever van een woninginbraak binnen veertien dagen terug te bellen.

Het effect van dergelijke maatregelen valt echter in de praktijk vaak tegen. Dat heeft te maken met het feit dat er vele variabelen een rol spelen die de effectiviteit van dergelijke maatregelen beïnvloeden. Binnen de politieorganisatie is veel gemor te horen over de verplichte terugmelding na woninginbraken, vooral omdat er in heel veel situaties weinig tot niks meer

te vertellen is dan de burger al wist. Als iedereen weet dat terugmelding een vast onderdeel is van de politieaanpak kan het positieve effect snel wegebben. Burgers vinden het niet bijzonder meer en het gaat opvallen dat er maar weinig woninginbraken worden opgelost. Politie mensen gaan het beschouwen als een verplicht nummer en doen het af als een routine.

Zo blijkt dat de sociale werkelijkheid vaak zo complex is dat het onmogelijk is om alle variabelen die van invloed zijn op een bepaald verschijnsel of fenomeen mee te nemen in het onderzoek of te controleren in een experiment. Bovendien kunnen de uitkomsten van onderzoek weer het gedrag en de opvattingen van mensen beïnvloeden, waardoor de uitkomsten maar beperkt geldig blijken te zijn. Dit maakt onderzoek naar 'evidence-based practices' ook zo problematisch. In Zouridis (2013) wordt een mooi overzicht gegeven van die kenmerken van de sociale werkelijkheid die formulering van algemene wetten problematisch maakt. Zij kunnen onder vier noemers worden samengevat: probabiliteit (correlaties zijn hooguit waarschijnlijk, nooit zeker), taligheid (begrippen produceren een eigen werkelijkheid), meervoudigheid (meerdere interpretaties zijn naast elkaar mogelijk) en reflexiviteit (moleculen veranderen niet onder bestudering, mensen wel).

Praktijkonderzoek heeft daarom vaak een kwalitatief en contextgebonden karakter. Het geeft meer inzicht in de onderliggende motieven van praktijk mensen, partners of burgers en helpt om zicht te krijgen op alternatieve handelingsmogelijkheden. Professionals zullen daarbij voor zichzelf taxeren of een alternatieve aanpak succesvol zal zijn. Deze eigen beoordeling van zelfstandige professionals bepaalt in feite mede hoe 'waar' een onderzoeksuitkomst is. De doorwerking van de onderzoeksuitkomsten in de praktijk is hier dus in belangrijke mate van afhankelijk. Perceptie, overtuiging en geloof zijn cruciale, maar lastig vatbare en voorspelbare grootheden, ook en vaak juist in een professionele context. Onderzoekers kunnen kanttekeningen plaatsen bij de wijze waarop praktijk mensen hun werk doen en hoe effectief (of betekenisvol) dat is. Het besluit of dit leidt tot aanpassingen ligt altijd bij de leidinggevend en de praktijk mensen zelf.

Dit maakt het voor praktijk onderzoekers belangrijk om ervoor te zorgen dat hun onderzoek een brede participatie krijgt in het praktijk veld. Onderzoek gaat gemakkelijk het ene oor in en het andere weer uit. Actieve participatie van praktijk mensen in het onderzoek kan daar soms verandering in brengen. Dan kunnen er veranderingen groeien in de beroepspraktijk, geïnitieerd door professionals (en onderzoekers) samen. Als deze veranderingen succesvol zijn gaat dat niet zelden als een lopend vuurtje door een professionele gemeenschap. Dat heeft dan meer effect dan alle rapporten, boeken of artikelen bij elkaar, hoe vaak zij ook gepresenteerd worden aan leidinggevend en, politici, beleidsmedewerker en journalisten.

Praktijkonderzoek en onderwijs

Het is bijna vanzelfsprekend dat nieuw ontwikkelde kennis uit praktijk onderzoek ook via het onderwijs een weg vindt naar (toekomstige) beroepsbeoefenaren. Als het gaat om geëxpliciteerde kennis die een directe relatie heeft tot praktisch handelen, bijvoorbeeld hoe

een verhoor in het kader van een rechercheonderzoek het best aangepakt kan worden, is dit de voor de hand liggende weg om kennis de praktijk in te brengen. Toch blijkt dit minder simpel dan het op het eerste gezicht is. De aspirant rechercheur die in de opleiding leert hoe hij of zij het verhoor het beste kan aanpakken volgens de laatste inzichten van toegepast onderzoek, wil het geleerde natuurlijk toepassen in de praktijk. Als daar de vigerende aanpak nog niet up-to-date is of gebaseerd op andere inzichten anders wordt aangepakt zal het voor de student moeilijk zijn om onder toezien van een praktijkcoach anders te handelen dan men in de praktijk gewend is. De kennisstroom van praktijkonderzoek naar student stopt dan bij de toepassing in de praktijk.

We maken ook regelmatig mee dat uitkomsten van praktijkonderzoek strijdig zijn met de heersende opvattingen van docenten, of niet aansluiten bij de bredere body of knowledge die men hanteert. Het helpt om docenten ook te zien als praktijkmensen met een bijzondere rol, namelijk die van onderwijsgevende, en hen uit te nodigen als onderzoeker deel te nemen aan praktijkonderzoek. Op die manier hoeft kennis niet alleen via de expliciete vorm van lesstof door te stromen naar het onderwijs. De docent kan de kennis en ervaring uit het praktijkonderzoek 'impliciet' meenemen naar het klaslokaal. Dat vraagt echter wel dat docenten ook vanuit een onderzoekhouding kunnen werken en de vaardigheden daarvoor bezitten. Niet in de laatste plaats is het ook van belang dat zij de gelegenheid in tijd en aandacht hebben om in onderzoek te participeren. Van de kant van onderzoekers vraagt deze vorm van samenwerking ook weer dat zij de mensen uit de praktijk, in casu docenten, mee kunnen laten participeren in de specifieke invulling van het onderzoek om het voor hen aantrekkelijk te maken dan een beroep te doen op de bij hen aanwezige talenten.

De laatste jaren komt praktijkonderzoek in specifieke sectoren zoals zorg en onderwijs, naar voren als een belangrijke leervorm die studenten of professionals zelfstandig of met elkaar beoefenen. Er zijn dan geen onderzoekers meer bij betrokken, maar de praktijkmensen zijn zelf hun eigen onderzoeker. Ze leren werken met onderzoeksmethoden die passen bij praktijkonderzoek en de reflectieve vaardigheden die zij op deze manier ontwikkelen ziet men als belangrijke beroepscompetenties. De verwachting is dat een goede verpleegkundige of docent zelf in de eigen praktijk onderzoek kan doen om in de praktijk verbeteringen tot stand te brengen. Deze ontwikkeling is ook duidelijk zichtbaar binnen de politieorganisatie. Heel wat politiemedewerkers volgen studies om te kunnen doorstromen naar andere functies of in hun huidige functie beter te worden. Onderdeel van de studies op bachelors en masters niveau is altijd een onderzoek dat meestal in de eigen werkpraktijk plaatsvindt.

Dilemma's in praktijkonderzoek voor de politie

In professionele werelden bestaat vaak een vanzelfsprekende voorkeur voor praktijkonderzoek: 'daar heb je tenminste iets aan'. Maar het kan soms ook als bedreigend ervaren worden, juist omdat je diep (levensecht) de werkelijkheid van een organisatie in duikt. Dat kan resultaten opleveren die als 'ongemakkelijk' ervaren worden, maar die, juist vanwege die levensechtheid, ook weer niet eenvoudig te negeren zijn (ook al omdat ze vaak in

coproductie met medewerkers tot stand zijn gekomen – actieve participatie is immers belangrijk).

Klassiek beleidsonderzoek levert vaak uitspraken op die te typeren zijn als “speaking truth to power”. Op basis van wetenschappelijke methoden wordt ‘waarheid’ geconstrueerd, die aan machthebbers wordt aangeboden. Die kunnen daar al dan niet iets mee doen, en als ze verstandig zijn (of als het in hun belang is) trekken ze zich er iets van aan. En anders niet. Praktijkonderzoek levert andersoortige uitspraken op. Die zijn nog het beste te typeren als ‘creating truth together’. Door actieve participatie van betrokkenen uit (doorgaans) verschillende lagen van de organisatie, wordt een gemeenschappelijke waarheid geconstrueerd, die soms minder elegant of overtuigend is, maar juist vanwege die gemeenschappelijkheid ook minder makkelijk genegeerd kan worden. Wanneer dat wel gebeurt, liggen teleurstelling en frustratie binnen de organisatie op de loer. In die zin is praktijkonderzoek een niet ongevaarlijke onderneming, niet voor de onderzoekers, maar evenmin voor medewerkers en leidinggevendenden. Onderzoekers dienen met beide groepen een goede en open verstandhouding te onderhouden; dat is lang niet altijd eenvoudig, omdat men gemakkelijk door een van beide partijen ‘geclaimd’ kan worden en praktijkonderzoek ook engagement en verbinding veronderstelt.

Dat laatste wijst er maar weer eens op dat kennis en kennisproductie niet in een machtsvrije omgeving tot stand komen, zeker niet als het om praktijkonderzoek gaat, waarin bestaande machten en routines altijd zeer dichtbij zijn. Onvermijdelijk intervineert praktijkonderzoek in bestaande verhoudingen. De aloude notie dat kennis ook macht is, is daar de uitdrukking van. Maar in praktijkgerichte contexten kan ook het omgekeerde gelden: macht is ook kennis (Flyvbjerg, 1998). Vigerende machtsverhoudingen bepalen wat geaccepteerde en relevante praktijkkennis is, niet direct door brute interventies, maar door veel subtielere mechanismen, waarin wordt bepaald wat relevant en niet relevant is, wat acceptabel is en wat niet acceptabel. Het is een belangrijke reden voor relatieve onafhankelijkheid van kennis- en onderzoeksafdelingen binnen professionele branches. Nabijheid is nodig voor toegang tot levensechte praktijken, onafhankelijkheid om daar ook afstand van te kunnen houden en niet alleen een reproductie (of apologie) van heersende opvattingen te worden. Het is natuurlijk een permanente spagaat, die veel eist van alle betrokkenen, maar begint met daadwerkelijke erkenning van dit dilemma.

Er is nog een laatste dilemma, dat zich zeker in een handelingsgerichte organisatie als de politie manifesteert. Natuurlijk, op een abstract niveau leidt betere kennis tot beter handelen. Maar in de dagelijkse praktijk kan dat heel anders ervaren worden. Zeker binnen de politiewereld is de oude Nietzsche-notie van toepassing dat ‘knowledge kills action’. Niet uit het oog mag worden verloren dat onderzoek, ook praktijkonderzoek, niet altijd tot eenduidige handelingsrepertoires leidt. De werkelijkheid is complex, en onderzoek kan die complexiteit hooguit een beetje reduceren. Sociaal-wetenschappelijk onderzoek leidt zelden tot harde causale aanbevelingen (als dit dan dat); op zijn best is er sprake van waarschijnlijkheden, en ook die zijn vaak contextueel (het hangt van de situatie af) en meervoudig (het hangt ervan af

hoe je er naar kijkt). Dat is weliswaar een eerlijke, maar ook een lastige boodschap in een organisatie waar mensen uiteindelijk op hun handelingskracht beoordeeld worden.

De stap van 'knowledge kills action' naar 'knowledge skills action' is op papier een kleine, maar in werkelijkheid een veel grotere. Dat kennis politiemensen kan helpen, is daarom geen vanzelfsprekendheid, maar een notie die ook permanent verdedigd en bevochten moet worden. En terecht, mag je er bij zeggen, dat mag van onderzoekers in een politiecontext gevraagd worden. In deze context is praktijkonderzoek een harde overlevingsvoorwaarde, een noodzakelijke (maar niet altijd voldoende) conditie voor een vitale kennisfunctie in de politiewereld.

Tot slot

In dit boek bundelen wij een aantal voorbeelden van praktijkonderzoek binnen de Politieacademie. De vervlechting van onderzoek en praktijk en de veelvoudigheid daarvan, zal in de hoofdstukken aan bod komen, alsmede de wijze waarop de in dit hoofdstuk geschetste dilemma's in het geschetste onderzoek voelbaar zijn geweest. Dat betekent dat de hoofdstukken zich over de participatieniveaus en de dilemma's uitspreken. Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een 'Stem uit de praktijk'; hierin reflecteert een betrokken praktijkmens op de vraag wat het onderzoek voor hem of haar heeft betekend. Aan het begin van elk hoofdstuk zijn, bij wijze van 'appetizer', in het kort de belangrijkste inhoudelijke en methodische opbrengsten van het betreffende onderzoek vermeld. In een slotbeschouwing zullen wij de balans opmaken.

Literatuur

Jong, H. de, Tops, P en M. van der Land (2013), *Prikken in praktijken. Over de ontwikkeling van praktijkonderzoek*. Den Haag: Boom/lemma.

Marrow, Alfred J.(1969, 1984), *The Practical Theorist: The Life and Work of Kurt Lewin*. New York:

Peddler, M (1991), *Action Learning in Practice, 2nd edition*. Brookfield USA: Gower.

Van der Donk & Van Lanen (2011), *Praktijkonderzoek in zorg en welzijn*. Bussum: Coutinho

Van der Donk & Van Lanen, 2012, *Praktijkonderzoek in de school*. Bussum: Coutinho.

Vroomans, L (2009) *Onderzoek in perspectief*. Utrecht: Hogeschool Utrecht